

בס"ד

בירזר הלכה

בענין זמן קריאת המגילה

בשכונת רמת בית שמש ד'

מאת הרה"ג ר' יצחק ברנאדסדורפר שליט"א

מו"צ דעדה"ח

ומרבני שכונת רמב"ש ד'

- אדר שני תשפ"ב -

בירור הלכה

בענין זמן קריאת המגילה בשכונת רמת בית שמש ד'
(הסמוך לתל ירמות)

ויתבאר בעז"ה בדרך לימוד דאין לקרוא המגילה אלא ביום י"ד

היות שנתעוררו רבים לאחרונה, על דבר השאלה האם יש לחוש בישוב רמת בית שמש ד', לקרוא גם ביום ט"ו, כיון שנמצא סמוך ליישוב עתיק המוקף חומה ונקרא בשם 'תל ירמות', ע"ש עיר ירמות שפשוט עפ"י חז"ל (ירושלמי מגילה פ"א ה"א) שעיר ירמות הוא עיר מוקף חומה, וא"כ יש לדון ש'תל ירמות' הוא עיר מוקף חומה, והוא עיר ירמות המבואר בחז"ל, ובצירוף עוד מה שנראה שיש חומה המקפת את התל, ואף דכעת אין העיר ירמות מיושבת, מ"מ הנידון האם יש לחוש לישוב הנ"ל מדין 'סמוך ונראה'.

ובאמת דההכרעה בנידון דידן מוטל על הגדולים לדון ולהכריע, ולכן אמרנו מקודם לא להביע אשר בלבבי, מ"מ כיון שמה' מצעדי גבר כוננו, והנה מקום מגורי נמצא כאן בשכונה, אמרנו עכ"פ לברר ההלכה בעז"ה בדרך לימוד ופלפול בלבד אשר נראה לענ"ד לברר ההלכה לדעת המעשה אשר יעשון, ואיני אומר קבלו דעתי והבוחר יבחר. ובקשתי שטוחה מאת ה' שאזכה לבררו בבירור גמור לדעת המעשה אשר יעשון ונזכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא.

ענף א'

/// כרך המוטל בספק ///

כתב בשו"ע בסי' תרפ"ח סעיף ד' וז"ל, 'כרך שהוא ספק אם הוקף בימי יהושע אם לאו קורין בי"ד ובט"ו ובליילהון, ולא יברך כי אם בי"ד שהוא זמן קריאה לרוב העולם עכ"ל, ומבואר באחרונים, דהא שקוראים בי"ד אינו מדין ספק אלא מדין ודאי, דהלא בדיעבד בן מוקף חומה שקרא ביום י"ד יצא בדיעבד, ובחזו"א (או"ח קנג סק"ג) הוסיף לבאר, דלכאורה אין מקום להחמיר לב' הימים, דהלא אפילו מוקף חומה שקרא בי"ד יצא, כל שכן בספק י"ד וט"ו, אלא דחז"ל לא רצו לעקור זמן דכרכים, ולכן תיקנו דייקא בספק לקרוא ב' ימים.

והנה באמת הלכה זו דיש להחמיר בב' הימים הוא מחלוקת ראשונים, דעת הרמב"ם (מגילה פ"א הי"א) הוא דעת המחבר דיש להחמיר מספק, והר"ן (ב. ד"ה לענין) כתב דיש מן הגאונים הסוברים דאין להחמיר בב' הימים, וטעם מחלוקתן דבגמרא (מגילה ה:) מבואר דחזקיה קרא בטבריה ב' ימים, דמספקא ליה אם הים חשוב חומה, וכן רב אסי קרא מגילה בהוצל ב' ימים דמספקא ליה אי מוקפת חומה מימות יהושע בן נון, ודעת הרמב"ם לפרש כפשוטו דקבעו חז"ל להחמיר בספק, אבל

דעת הר"ן דודאי אין להחמיר בספק, ומה דהחמירו שם משום מדת חסידות היו נוהגין כן, ולהלכה ודאי נקטינן כמ"ש המחבר, אמנם יש להעיר דדעת הגר"א משמע דנוטה לפסוק כדעת הגאונים, וכמבואר בשעה"צ (שם) ס"ק ט'.

וראינו דבר חידוש בשו"ת מנחת יצחק ח"ח סי' ס"א, דיש לפעמים דלכו"ע צריך להחמיר לב' הימים מדינא, והוא דהלא הטעם דדעת הגאונים דאין להחמיר מספק, כתב הר"ן וז"ל, 'דהולכין בהן אחר רוב עיירות שרובן אינן מוקפות חומה מימות יהושע, ועוד שאפילו תאמר שהוא ספק השקול, הו"ל ספק של דבריהם ולקולא' עכ"ל, וא"כ היכי שלא שייכי לומר סברות אלו דהולכין אחר רוב עיירות, וגם ספק דרבנן לקולא, וכגון היכי שאתחזק שם שדינו כמוקף ודאי לכו"ע צריכים לקרוא בב' ימים, ומהאי טעמא הכריע דבעיר לוד יש להחמיר מספק מעיקר הלכה דהרי זה כשיחיי איסורא טפי.

והנה המעיין היטב בתשובה זו יראה, דלמרות שעיר לוד יש בה לחוש הרבה שמוקף חומה, מ"מ לא הכריע שיש בו

אמנם מבואר מדבריו דלא אמרינן סברה זו. ובאמת לא רק מדברי המנח"י מוכח כן, אלא גם ממקור הדברים בהר"ן מבואר דאפי' בסתם ערי א"י לא חיישינן לומר דאזלינן בתר רוב עיירות, אלא אדרבה על הוצל שהוא בא"י, וכמבואר בהדיא בסוף דברי הר"ן, כתבו הגאונים דאין להחמיר אלא ממדת חסידות וצ"ע.

חומרה נוספת די' להחמיר לדינא אפי' לדעת הגר"א, אלא ע"י ההוכחות המבואר שם, ולכאורה צ"ע דהלא ידוע דברי הלבוש (שם ס"א) שכתב דמסתמא רוב ערי א"י מוקפין חומה היו, וא"כ היה אפשר לומר בעצם הדבר שנראה שעיר לוד עתיקה ביותר יש לחוש מדינא, ואין כאן הסברה שכתבו הגאונים דאזלינן בתר רוב עיירות,

קיצורן של דברים:

להלכה פסקינן להחמיר בספק לקרוא בב' ימים כדעת המחבר, ודעת הגר"א נוטה לעיקר הדין שאין להחמיר מעיקר הדין, ואם יש הוכחה גמורה, י"ל דלכו"ע יש להחמיר, אמנם בסתם עיירות אפי' בא"י שיש סברת הלבוש דרוב ערי א"י מוקפין חומה, דינו כסתם עיירות המוטלין בספק שאין להחמיר לשיטת הגאונים.

ענף ב'

/// איזה עיר נכנס בגדר ספק ///

הים מסתפקא לחז"ל האם חשיב חומה, ובסוג הב' דהוצל, מבואר בפוסקים דגם י"ל בפשוט, דמיירי שקצתם אומרים מוקפת [דהיינו שאומרים כן מחמת קבלה], וקצתה אומרים שלא היה מוקף חומה, אבל בסוג ג' דהיינו עיירות שמוקפות חומה בלא שום ידיעה מה היה מקודם, בזה דן הב"י האם נחשב זה לספק כלל שנצטרך לחוש עלה.

והב"י הביא שם דעת ה"ר יוסף אביוב ז"ל,

הנה בבית יוסף (שם) מבואר ג' מיני ספיקות: (א) ספק בטבריה האם ימה חומתה. (ב) ספק דהוצל אם היה מוקף חומה בימות יהושע בן נון. (ג) המוצא עיר שמוקפת חומה [וכמובן באופן שיש לחוש לפי צורת בנינה שהוא מזמן יהושע בן נון]. והנה בסוג הא' פשוט בטעם הספק, דענין הספק הוא ספק מזמן חז"ל, דלמרות שהיה מוקף חומה מכמה צדדים, מ"מ בצד שכנגד

דאין לחוש לסתם עיר שהוא מוקף חומה, אלא א"כ חולקים בקבלתה זה אומר מוקפת חומה וזה אומר אינה מוקפת חומה, אבל כל שאין מחלוקתן בקבלתן, אלא שאין אנו יודעים אם הוא מוקפת חומה מימות יהושע אם לאו לא נכנסה לכלל ספק, ואין קורין בה אלא בי"ד בלבד לדברי הכל, ושוב הביא הב"י דהעולם נוהגים להחמיר, וכתב שנראה שסוברים שכיון רואין אותה שהיא מוקפת חומה

באה לכלל ספק, ושוב הביא בב"י מספר אשכנזי, דנראה דס"ל כדעת מהר"י אביו"ב ז"ל. והנה אע"פ דבב"י מוכח דנקט להקל כדעת מהר"י אביו"ב ז"ל, מ"מ בדבריו בשו"ע סתם הדברים בענין זה, אבל מדברי המשנ"ב (סק"ט) מוכח קצת דנוטה להחמיר, דלא מקיל בסתם עיירות אלא במדינות אלו, ומטעם סברת הלבוש שהם מצפון ורחוקים מארץ ישראל וידוע שלא היו מיושבין.

קיצורן של דברים:

בספק שאינו באה בקבלה דעת הב"י בספרו נוטה להקל ודלא כמנהג העולם, ובדבריו בשו"ע סתום, ובמשנ"ב משמע דנוטה להחמיר בזה.

ענף ג'

/// מהותו של 'תל ירמות', הספק והצדדין ///

יש טוענים דיש לחוש מצד עצם שמו, שהרי לא בחנם שמו עליו ומסתמא הוא ע"י מסורת, ויש טוענים להוסיף מצד שרואים שיש בו סימני מוקף חומה, וא"כ מצד עצם עיר שמוקף חומה יש לחוש שהוא מימות יהושע בן נון, ולכן צריך להחמיר. אמנם לענ"ד פשוט וברור, דאם נבוא מצד שיש בו סימני מוקף חומה, ודאי אין להחמיר, ולא מיבעיא לפי מסקנת הב"י

בספרו דודאי אין להחמיר, אלא אפי' מה שנראה מסתימת דבר הפוסקים הנ"ל להחמיר, מ"מ כאן במציאות הדברים אין נראית לפנינו עיר מוקף חומה כראוי שיש לומר עליה שנראית מימות יהושע בן נון, אלא נראית כסימנים שיש לחוש שהוא מוקף חומה שיש לחוש עליה.

אמנם מה שלכאורה נראה שיש לחוש, הוא מצד השם 'ירמות', ובנוסף שנראים סימני

גמור, מאחר שסוף כל סוף הכל איננו אלא השערות בעלמא, ואין שייך לקבעו בגדר 'ספק' כדי להורות ע"י זה לרבים לחוש לב' הימים, ואם ידונו בעינן זה בב"ד הגדול בירושלים עיה"ק בצוותא, ויבינו ויקבעו בדעתם לחוש לזה, ודאי צריכין אנו לקבלם, אבל אנו מעצמינו לקבעו בגדר ספק לקבעו ברבים, אין לבי מסכים לסברה זו, ובפרט שדנתי בנידון זה לפני כמה מגדולי הדור, ולדעתם דלפי כל ההשערות שהביאו אין בידינו לקבעו בגדר ספק, כדי להורות לרבים כדי לחוש לב' ימים.

'חומה' ואנו יודעים שעיר ירמות מוקף חומה היתה, ובנוסף סברת הלבוש הנ"ל שכתב 'מסתמא רוב עיירות א"י מוקף חומה', וגם ראיתי קונטרס היוצא לאור בשם 'מגילת ירמות' עם הרבה הוכחות על מקום זו שהוא עיר ירמות הנמנה בספר יהושע (י, ג), וא"כ עכ"פ אינו גרוע מסתם 'ספק בקבלה', שע"ז פסק בב"י וכן המחבר שחייבין בקריאת מגילה בב' הימים, ובאמת נוטה קצת לחוש לסברה זו, ולחוש עכ"פ בגדר ספק על מקום ההוא.

אבל מ"מ אין לבי מסכים עכ"ז בהחלט

קיצורן של דברים:

'תל ירמות' יש לדון האם לחוש ל'עיר ירמות' מצד החומה ומצד מקומו, ובאנו להסכמה דמצד החומה ודאי אין לחוש, ומצד 'שם ירמות' אין לב גדולי ישראל להסכים לקבעו בגדר ספק כדי להורות לרבים.

ענף ד'

/// הנידון לגבי ישוב בי"ש רמה ד' ///

והן בעצם הוא חרב, וכל מה שדנים להחמיר ביישוב רמה ד', הוא רק מדין סמוך ונראה לתל ירמות, ובזה שונה הדין לגמרי, דאפילו אם נאמר דנחמיר במקום 'תל ירמות' עצמו, אפשר לצדד ולהקל במקומות הסמוכים מכמה טעמים, וכמו

כל מה שכתבנו לעיל הוא לגבי עצם מקום 'תל ירמות', האם יש לחוש אם היה אותו מקום מיושב עם בני ישראל, אבל נידון דידן לגבי היישוב רמת בי"ש ד' הוא שונה לגמרי, ומטעם דהלא 'תל ירמות' הוא מקום חרב לגמרי, הן שאינה מיושבת עתה,

שנבאר בעז"ה בענף ה'.

ד' ורמה ג' מקיפין מקום 'תל ירמות', וא"כ
נחשב לעיר אחת עם 'תל ירמות', מדין עיר
העשויה כקשת המבואר בשו"ע הל' עירובי
תחומין סי' שצ"ח סעיף ד', דלפי הנראה
מיבלע 'תל ירמות' בין תחומי יישוב רמה ג'
וד'.

ויש לדון בנידון דידן בג' חלקים: א. אם יש
להחמיר מדין סמוך ונראה. ב. האם נאמר
שאם הישוב נכנס לתוך ע' אמה ושיריים
לתל ירמות אולי יש להחמיר. ג. האם רמה

וכדי לבוא בעז"ה להבירור, נבאר מקודם הנידון האם יש להחמיר מדין סמוך ונראה, ושוב
נבא לדון בשאר נדונים בעז"ה.

ענף ה'

/// סברה אחת למה אין להחמיר ברמה ד' ///

'כפר הסמוך לכרך שהיו קורין בט"ו, ונהיה
הכרך שמם יקראו בי"ד' עכ"ל, וטעמו של
דבר דס"ל להמשאת משה, דכרך שמם
יקראו בי"ד, וכיון שאותו מקום קוראים
בי"ד ממילא כפר הסמוך לו נמי קורין בי"ד,
וכמו שדייק במשאת משה מלשון הגמרא
דא"א שכפר יקראו בט"ו ובכרך דינו י"ד,
ולפי זה בנידון דידן שמקום 'תל ירמות'
שמם, א"כ פשוט שעצם מקומו דינו בי"ד
וכ"ש ישוב רמה ד' דינו בי"ד.

אמנם כאן מן ההכרח לבאר עוד, דכמה
טענו דיש להחמיר ואין לסמוך על סברה
הנ"ל דהחזו"א חולק, ובפרט שהוסיף לבאר

אחר שביררנו בענף ג' שמקום 'תל ירמות'
עצמו, אינו חמור מסתם ספק, וגם בזה
אמרנו שלא קבענו כן להלכה אלא שאיננו
חמור יותר מספק, מעתה יש לדון האם על
מקום סמוך ונראה, כמו הישוב דידן רמה
ד', שסמוך מאד וגם נראה, האם יש בו ספק
זה, או שיש להקל בזה, כיון דלא אמרינן
בזה להחמיר כמו שהוא סמוך ונראה לכרך
בודאי.

והנה בנידון דידן יש להקל מכח ב' סברות
שפסק רבינו המשנ"ב לקולא בביאור הלכה
סי' תרפ"ח סעיף ב' בשם משאת משה
שהביאו בברכי יוסף, א. שכתב שם וז"ל,

ואכמ"ל], וא"כ מה שטענו ואמרו שדברי האחרונים אינם הלכה מכח פסק רבינו החזו"א אינו נכון.

ומה שכתב החזו"א דמבואר להיפך מדברי הראשונים להחמיר, ואילו היה תחת ידם דברי הראשונים לא אמרו כן, לא כתב כלל על נידון זה ד'כרך שחרב', אלא כתבו על נידון שני לגמרי, והוא כרך שדרים בו עכו"ם, דע"ז כתב דאע"פ שמבואר בדברי האחרונים גם בזה דדינו כבתי ערי חומה, ע"ז חלק. וא"ת מאיזה סברה יש לחלק בין כרך שחרב לכרך שדרים בו עכו"ם, הביאור בזה פשוט וכמבואר בהדיא בחזו"א, והוא דעיר שיש בו עכו"ם שמו עיר, ומה שבבתי ערי חומה אין דינו כעיר, היא משום שכל דין בתי ערי חומה לא שייך אלא בא"י ולא לעכו"ם, משא"כ דין קריאת המגילה שבכרך קוראים בט"ו אפי' בחו"ל מקום עכו"ם י"ל שדינו ככרך. אבל לגבי עיר שחרב, למה נחלק מבתי עיר חומה, דממ"נ אם אין נחשב לעיר מחמת שנחרב למה לגבי קריאת המגילה יחשב ככרך.

דלא היה תחת ידי האחרונים דברי הראשונים, ואילו ראו דבריהם לא היו כותבים כן, וממילא לפי זה ליתא לדברי הבאה"ל, כן טענו הרבה.

וע"ז באנו להעיר, שטעות גדולה טעו בביאור דברי החזו"א, וע"כ אבאר בקצרה מקור הלכה זו, והנה לגבי בתי ערי חומה קיי"ל דעיר שנחרב או שאינם דרים שם יהודים, אין דינם כבתי ערי חומה, והחזו"א כתב לדון האם נלמד קריאת המגילה מבתי עיר חומה וקצת נראה מדבריו שמצדד שם דאינו נלמד, ולא משום שיש לו סתירה מפורשת, אלא דאם נאמר דדינם כבתי ערי חומה יש לתמוה למה לא תירצה הגמרא על דברי ריב"ל באופן הנ"ל, ומ"מ לא הכריע שם להלכה בדבר זה כלום.

והנה כל יודע ספר מבין, שבתמיהה זו אינו כדי לבטל כל גדולי האחרונים משאת משה וברכי יוסף והבאה"ל, דאפשר לתרץ הקושיא בכמה דרכים וכידוע, [ובאמת יש על תמיהה זו דרבינו החזו"א קושיא עצומה

קיצורן של דברים:

ישוב רמת בית שמש ד', אין להחמיר לקרוא בט"ו, דכיון ש'תל ירמות' חרב אין לו דין כרך, כן מסקנת משאת משה וברכי יוסף ובאה"ל, וע"ז לא הוקשה החזו"א לסתור ההלכה כלל, וגם לא הכריע בדין זה כלום.

ענף ו'

/// סברה ב' למה אין להחמיר ברמה ד' ///

עוד כתב בביאור הלכה שם וז"ל, 'אם בכרך קראו בי"ד וט"ו מספק, הכפרים הנראים וסמוכים קוראין בי"ד עכ"ל, וכתב כן בשם ברכי יוסף בשם משאת משה, ולפי"ז פשוט דבנידון דידן כיון שכל עיקר 'תל ירמות' לא חמיר מספק בקבלה, א"כ לא אמרינן בו דין סמוכין ונראין, וכ"ש כאן ש'תל ירמות' חרב.

ובחזו"א ביאר דברי המשאת משה בסברא אחרת, כיון דמעיקר הלכה ס"ל דבן כרך שקרא בי"ד יצא, ומה דקבעו חז"ל להחמיר בספק, היא משום שלא יעקר זמן של כרכים, י"ל דזה לא שייך בנראין וסמוכין, ומ"מ להלכה תמה החזו"א דמהיכן יצא זה מהגמרא, דאין מקור נאמן להלכה זו.

והנה בביאור דברי המשאת משה שכתב להקל בספיקו, יש ב' טעמים, בברכי יוסף מבואר הסברה, כיון דכל עיקר דסמוך ונראה חידוש הוא, אין לך בו אלא חידוש, והחידוש הוא דלגבי בתי ערי חומה לא אמרינן סמוכין ונראין, ואע"ג דילפינן מקראי דנראין וסמוכין חשובין ככרך, מ"מ יש לומר דלא נתרבו אלא בוודאן, כן דעת המשאת משה, וכן דעת הברכי יוסף, וכן דעת רבינו המשנ"ב בבאה"ל.

והנה אע"פ שרבינו החזו"א זיעוכי"א דעתו להחמיר, דאינו רוצה לסמוך על גדולי האחרונים, מ"מ מאחר שדעת המשאת משה וברכי יוסף והמשנ"ב ס"ל להקל וגם הטעימו בטעם וסברא דאין לך בו אלא חידוש, איך נוכל לומר להורות לרבים לקרוא בב' הימים.

ויש להעיר דרבינו המנחת יצחק בתשובה הנ"ל גם נקט דעת הברכי יוסף להלכה, ואדרבא מוסיף שם עפ"י יסודו עוד חידוש גדול, ויבואר בעז"ה לקמן.

קיצורן של דברים:

ישוב בית שמש רמה ד' אין להחמיר לקרוא בט"ו, מטעם דכל עיקר החשש בנוי על 'תל ירמות', שגם זה אינו אלא ספק, ולא אמרינן בו דין סמוכין ונראין, וכדעת משאת משה וברכי יוסף ובאה"ל ומנחת יצחק.

ענף ז'

/// האם יש להחמיר דהוי כעיר אחת ממש ///

הנה יש טוענים עוד לומר, דלפי המדידה נמצא דישוב רמה ד' נכנס בתוך ע' אמה ושיריים (קמ"א אמה מב' הצדדים), ויש טוענים ד'תל ירמות' מובלע, וממילא דינו כקשת דהוי נמי כעיר אחת, וא"כ אולי יש לומר דחשוב כל מקום רמה ד' כמקום 'תל ירמות'.

והנה כל עיקר שאלה זו אינו אלא א"כ מודדין אותו מהמחיצה שאחר הכביש הנמצא ברח' אביי, אבל אם מודדין מהדירות אין כאן התחלת השאלה, ובעצם הדבר האם נמדד הכביש או לא אינו דבר ברור כלל (עיין בס' שצ"ח סעי' ט', ובמשנ"ב שם, ובנתיבות השבת פרק מ"ב סעי' י"ב). עוד העיר לי ידי"נ הגאון ר' דוד מאיר שליט"א, שבאמת כל עיקר הנידון שנכנס לתוך ע' אמה ושיריים היא טעות מעיקרא, דלפי דעת המחבר בסי' שצ"ח ס"ה שאין מודדין אלפיים אמה אלא מהבית ממש ולא אחר ע' אמה ושיריים, ואע"ג דהרמ"א כתב שם למדוד מע' אמה ושיריים, מ"מ המשנ"ב מסיק שם דהעיקר כהמחבר.

וכן כל עיקר שדנים שזה מיבלע כקשת אינו אלא א"כ מודדין הכביש הגדול רח' זכריה הנביא בין רמה ג' לרמה ד', וכביש הזה כמעט ברור לי שאינו נמדד, כיון שאינו כביש המשמש לעיר.

אמנם האמת שאין אנו צריכים לכל זה, דאפילו אם נאמר ד'תל ירומת' נטפל לרמה ד' מכח שנכנס לע' אמה ושיריים [ולענ"ד אינו כן], או משום נבלע דדינו כעיר שעשויה כקשת [וגם בזה יש לפקפק], פשוט דעדיין שייכא זו הני ב' סברות דלעיל, שהסברא הא' שדרך שנחרב דינו בי"ד, א"כ גם בזה ע"כ צריך לומר כן, וכל מה שבאת להחשיב 'תל ירמות' לשם עיר אינו אלא מכח מקומו שחייבים בי"ד, וא"כ היאך נוכל לומר שדינו ככרך.

וגם סברא הב' דלא אמרינן סמוך ונראה לדרך של ספק, גם בזה י"ל כן, אפי' אם 'תל ירמות' היו דרים בו ישראל עדיין פשוט ששכונת רמה ד' אין דינה אלא כסמוך ונראה, וכדמוכח להדיא בשו"ת מנחת יצחק הנ"ל, ויותר מזה כתב וז"ל, 'ועוד י"ל דהרי אף אם נאמר שבודאי הי' באיזה

נאמר דבשאר השטח יש משום סמוך ונראה, ממילא יקראו בכל השטח בט"ו, אבל י"ל כיון שדין סמוך ונראה חידוש, אין אומרים דין סמוך ונראה רק למקום הנודע בודאי שאותו מקום היה מוקף מימות יהושע ב"נ, ולא למקום הספק, ממילא אין מקום לחיוב ט"ו רק דילמא כל המקום הי' מוקף מימות יהושע ב"נ, ושוב הוי מטעם ספק' עכ"ל. וא"כ כ"ש בנידון דידן אפי' אם ישוב רמה ד' הוא בעיבורה של עיר, אין דינו אלא כסמוך ונראה.

מקום מאותו שטח של כל העיר, מקום שהי' מוקף חומה מימות יהושע בן נון, אבל כיון שלא נודע בדיוק אותו מקום, א"כ מה שיש לומר דחיוב הקריאת מגילה בט"ו, הוא משום סמוך ונראה למקום המוקף, אשר לא נודע מקומו, א"כ י"ל לפי דברי המשאת משה שהביא הברכ"י וכו', אין הסמוך ונראה נגרר עמו וכו', כמו כן בנידון דידן, דאף דשאני הכא אם נאמר דבודאי יש איזה מקום באותו שטח שמוקף מימות יהושע ב"נ ואך לא נודע מקומו, וא"כ אם

קיצורן של דברים:

אין לחוש ולהחמיר מדין שנכנס לעיבור העיר או כצורת קשת.

ענף ח'

סיכום הדברים

א. 'תל ירמות' אינו חמור מסתם ספק, ואולי יש לצדד דאפילו אינו בגדר ספק, ודבר זה צריך הכרעתם של גדולי ישראל.

ב. ישוב רמת בית שמש ד' אין להחמיר לקרוא בט"ו ודינו כפרזים לכל דבר לקרוא רק בי"ד, ומטעם כיון שנחרב 'תל ירמות', וגם שאינו אלא ספק [ואולי אפי' ספק אינו] לא אמרינן סמוכין ונראין, ומש"כ דהחזו"א הקשה ע"ז קושיות והוכיח מהראשונים להיפך, אינו נכון וטעו ושגו במש"כ לגבי עיר שגרים בו עכו"ם, וגם אינו מכריע בזה כלום.

ג. הרוצה להחמיר לקרוא בט"ו פשוט שאין לומר על הנסים בתוך התפילות וברכת המזון.

גם אנכי הקטן קובע הלכה לעצמי בשנה זו בעז"ה לקרוא ביום י"ד ולא בט"ו [והיינו כ"ז שאין פסק מהבי"ד שבירושלים עיה"ק להיפך], וכדעת גדולי ישראל מרבני עיר בית שמש.

כתבתי וחתמתי במוצאי שב"ק פ' אלה פקודי המשכן, ובקשתי שטוחה מאת השי"ת שנוכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, ויתקבלו דברי אם אמתיים המה, וכאמור כ"ז כתבתי בדרך לימו לעצמי וללמד, ונמנע אני להורות במקום גדולים.

יצחק בהגר"מ בראנדסדארפער

הדברים היו לנגד עיני הגאון הגדול

ר' נתן הכהן קופשיץ שליט"א

מרא דאתרא דשכונת נחלה ומנוחה

והוסיף בכתב ידו בזה"ל:

כבוד הרה"ג ר' יצחק בראנדסדארפער שליט"א

ראיתי את הקונטרס ובעיקר את הסיכום, ואין ספק שדבריכם נכונים, ואפי' להחזו"א זצוק"ל לא שייך לומר סמוך לעיבור דליכא עיר, והכלל אין לסמוך על הארכיאולוגים וכל מיני השערות, והאמת זה חוצפה גדולה לעבור על דברי המ"ב שהביא את האחרונים אפי' להחמיר, ומי שרוצה להחמיר יחמיר לעצמו בצנעה.

בברכה מרובה והוקרה רבה

נתן הכהן קופשיץ

בזה"ל: יצחק בראנדסדארפער שליט"א
כבוד הרה"ג ר' יצחק בראנדסדארפער שליט"א
ראיתי את הקונטרס ובעיקר את הסיכום, ואין ספק שדבריכם נכונים, ואפי' להחזו"א זצוק"ל לא שייך לומר סמוך לעיבור דליכא עיר, והכלל אין לסמוך על הארכיאולוגים וכל מיני השערות, והאמת זה חוצפה גדולה לעבור על דברי המ"ב שהביא את האחרונים אפי' להחמיר, ומי שרוצה להחמיר יחמיר לעצמו בצנעה.
בברכה מרובה והוקרה רבה
נתן הכהן קופשיץ

הרציתי הדברים לפני הגאון הגדול

ר' יהושע ראזנבערגער שליט"א

חבר הבד"ץ ומרא דאתרא דשכונת קרית הרמ"א

ואמר לי שניתן לכתוב בשמו בזה"ל:

"אין שום שאלה ואין צריך לקרוא כי אם ביום י"ד בלבד"

הדפסת הקונטרס

לעילוי נשמה

הרה"ח המפואר הודצו"ח

ר' מאיר ב"ר יעקב זצ"ל

גלב"ע ח' ניסן תש"פ

